

A kongresszusi irányelvek olvasása közben Törvényesség, szocialista tudat, élelszínvonal

A címben sorakozó fogalmak önkényes összekapcsolása csak első pillantásra tűnhet erőltetettnek; egymást feltételező kapcsolatuk társadalmunk haladásának egyik fontos tényezője. E fogalmak egymáshoz való viszonya sem újszerű: „Ha majd a bőség kosarából Mindenki egyaránt vehet, Ha majd a jognak asztalánál, Mind egyaránt foglalhat helyet, Ha majd a szellem napvilágá Ragyog minden ház ablakán...” — idézhetjük a költő jól ismert sorait és megállapíthatjuk, hogy a szocialista társadalmunk a költő elképzeléseit — a lehetőségek szintjét már jóval meghaladóan — biztosította.

A számvetés időszakát éljük: felszabadulásunk 35. évfordulója és egyben pártunk XII. kongresszusára készülve elkerülhetetlen a megtett út felmérése. Magyarország szabad és független szocialista országgá vált, létrejött a népi hatalom, a társadalom megszabadult a kapitalista rendszertől és feudális csökevényektől, megszűnt az ember ember által való kizsákmányolása, népünk élete gyökeresen megváltozott. Mégsem lehetünk teljes mértékben elégedettek. A számvetés azt is jelenti, hogy eredményeink mellett reálsan és kritikusan kell valóságos helyzetünket megítélni. Ebben segít a kongresszusi irányelvek gondos tanulmányozása.

Az irányelvek megállapítása szerint: „Szocialista hazánkban szilárd a törvényesség.” Im már több mint két évtizede ismétlődik ez a mindannyiunk számára oly megnyugtatót jelentő megállapítás irányelvekben, határozatokban és érezzük a mindennapok valóságában is. A törvényesség azonban olyan állapotot jelent, melynek megvalósítása érdekében nap mint nap tenni kell, sőt egyre többet és egyre magasabb mércével előbbre kell lépünk jogalkotásunkban és a jogszabályok alkalmazásában egyaránt.

A XI. kongresszus határozatainak végrehajtása során fejlődött jogrendszerünk. 1975-től szinte egész magas szintű joganyagunkat megújítottuk. A Polgári Törvénykönyv, a Büntető Törvénykönyv és más magas szintű jogforrások korszerűsítése a társadalmi viszonyaink fejlődésével összhangba kerültek. Ugyanakkor

össztársadalmi érdekek mellett a csoport- és egyéni érdekek is jelen vannak. Pártunk elismeri őket és kötelességének tekinti érvényesítésük biztosítását az össztársadalmi érdekek elsődlegessége alapján. Jogszabályaink nem tiltják, sőt serkentik az egyéni- és csoportérdekek érvényesülését, mint olyan hajtóerőket, melyeket nem tudunk nélkülözni közös céljaink minél rövidebb idő alatt történő eléréséhez. A Polgári Törvénykönyv, a Munka Törvénykönyv módosításai, a gazdasági élet szabályozóival foglalkozó kormányrendeletek segítik az érdekviszonyok jobb összhangjának megteremtését, élelszínvonalunk szilárdítását. Ugyanakkor a szocialista közgondolkodás általánossá válása biztosíthatja elsősorban a társadalmi érdekek helyes felismerését és ezen érdekeknek megfelelő cselekvést. A kispolgári életmód, „a kaparj kurta nekéd is lesz!” szemlélet ugyan általános megvetést vált ki, mégis nap mint nap tapasztalhatjuk a más kárára szerzés előfordulását. Valamennyien ismerünk olyanokat, akik csak saját öns érdeküket ismerik fel és csak azért hajlandók tenni. Az anyagi ösztönzésben meglevő torzulások láttán egyesek a visszásságok csökkentésének néha olyan útját javasolják, ami az anyagi ösztönzést szűkebb határok közé helyezését célozza. Nem kizárt, hogy esetenként ilyesmit is meg kell fontolnunk, a probléma gyökere azonban nem itt keresendő. Az anyagi ösztönzés időnkénti és helyenkénti elfajulása lényegében a célokban és a módszerekben leli magyarázatát: a célok nem elég alapos kijelölésében, az eszközök nem kellően gondos megválasztásában, de távolról sem az anyagi ösztönzés határainak szélességében. Nem az anyagi érdek ellentétes a szocializmussal, hanem egyfelől az anyagi érdek tagadása vagy elfojtása, másfelől az olyan értelmezés, amely szerint az anyagi érdek vagy az anyagi ösztönzés mindent megold. Továbbra is fontos és hasznos megiszni Lenin tanácsát: „Ne közvetlenül a lelkesedésre építsünk, hanem a nagy forradalom szülte lelkesedés segítségével a személyes érdekre, a személyes érdekeltségre, gazdasági megfontolásokra támaszkodva dolgozzunk...”

A szocializmus körülményei között az érdekek tekintetében még jelentős az elkülönülés, s az érdekek is sok hiányossággal tükröződnek a tudatban. Mire gyakorlatilag és általánosságban egyévi kovacsolódunk a személyes és csoportérdekek az össztársadalmi érdekekkel: az érdekeltségi rendszer már teljesítette történelmi feladatát.

Pártunk az elmúlt években is nagy figyelmet fordított az államként — többek közt — egyszerűsödött és gyorsult az ügyintézés. Az élelszínvonal nemcsak azt jelenti, hogy termékeink választéka bővült és azokat meg is tudjuk vásárolni, hogy jó lakásban, megfelelő életkörülmények között élünk és dolgozunk, jelenti az állampolgárok ügyeinek kulturált és gyors intézését is. A bürokratikus, lélektelen, lassú ügyintézés méltán vált ki elkeseredést, esetenként felháborodást. Ezek a „tünetek” ma már egyre ritkábban, de még mindig jelentkeznek jogalkalmazásunkban. Megszüntetésük szintén a jövő évek feladata, biztosítéka pedig rendelkezésünkre áll: a szakmai felkészültség állandó javulásával, az egyéni felelősség egyre jobb érvényesülésével.

DR. KERESZTI BÉLA

törékvést és az utóbbi években az állampolgári fegyelem némi fellazulása is észlelhető, a jogszabályi rendelkezések iránti „éngedtelenség”.

A törvényesség legsúlyosabb megsértőivel, a bűnözőkkel szemben sem tudunk gyökeres változást, eredményt elérni. A bűnözés, ha nem is növekszik, mint a kapitalista országokban, de nem csökken annyira, mint amennyire azt korábban gondoltuk és reméltük. A bűnözés, el kell ismernünk, ha tetszik, ha nem — a szocialista társadalomban is társadalmi jelenség. Ezért a jogalkalmazás során kell minél eredményesebben érvényre juttatni a társadalom egybehangzó igényét: törvényeink megsértői vagy kijátszói felelőnek cselekményükért olyan fokon és mértékben, amilyen fokon és mértékben sértették a társadalom jogszabályban meghatározott elvárásait.

Feltétlenül szükséges mindehhez az irányelvekben meghatározott feladat végrehajtása: „Ideológiai, művelődési munkánk nagyobb mértékben segítse elő a szocialista tudat és életmód, éleletszínvonal térhódítását, az emberi kapcsolatokat, az együttélés szocialista normáinak fejtését.”

A törvényesség és a szocialista közgondolkodás számtalan összefüggéséből csak egyet emel ki. Társadalmunkban az

Szépség koldusa

József Attila-kötet hasonmás kiadásban

Vasárnap olvastam a József Attila Emlékbizottság felhívását. Április 11-én lesz a költő születésének 75. évfordulója, s egybeközött azt mondja a felhívás erről az irodalmi ünnepnapról: „A közelgő évforduló alkalmára arra, hogy még többen és mélyebben éljük át, értsük meg költészetének az idővel egyre gyarapodó tanulságát.”... „első-sorban művének széles körű és mélyebb megismerésével, megismertetésével, valóban méltó módon emlékezzünk meg József Attila születésének 75. évfordulójáról.”

Mindjárt az jutott eszembe, hogy Szegednek ebben a nagy és általános szereposztásban nem valami kis epizód szerep jut. A költő pályakezdés, a szegedi egyetemi évek, az itteni munkásmozgalommal való kapcsolata, irodalmi barátságai... — mind-mind olyan fontos mozzanatait életének és életművének, hogy tőlünk többet vár ez az évforduló. S még be sem fejeztem magamban a mondatot, amikor hétfőn reggel a kezembe kaptam egy gyönyörű kis ajándékot: a Szépség koldusa hasonmás kiadást, amit 1922-ben nyomtatott ki a szegedi Koroknay-nyomda, Juhász Gyulának az előszavával. A hasonmás kiadás arról a példányról készült, amelyet József Attila Móra Ferencnek dedikált. Egy külön lapon, ugyancsak hasonmás nyomtatás-

ban mellékelve találtam rá Juhász Gyula Előszavának keziratára. Azért csak megdöbben az ember szegedi szíve, amikor a költőtárs jósálatát olvassa: „József Attila Isten kegyelméből való költő, ezt meg lehet és meg is kell mondani és nagy fiatalága olyan ígérettel teli, amelynek beváltása és — ez nem csak és nem mindig a költőn múlik egészen — őt a jövőben magyar poézis legjobbjai és legigazabbjai közé fogja emelni.”

Ideje már megmondanom, hogy a hasonmás kiadás műhelye a Somogyi-könyvtár volt, amely egymás után, sorozatban tiszteleg ilyen ritkaságokkal a szép évfordulóknak. Péter László (P. L.) utószava a korabeli körülményekben igazítja el az olvasót. József Attila alig múlt 17 éves, mikor begyalogolt Kiszomborról, hogy szemtől szembe lássa Juhász Gyulát, kitől már pártoló-szerető levelet kapott. A Szépség koldusa verseit is ő ajánlotta be Koroknay-nak.

Az akkori kiadás magánvállalkozás volt, maga a költő gyűjtötte rá az előfizetéseket. Barátok, költőtársak előfizetési és Koroknay irodalomszeretője és áldozatkészsége révén jött elő a Szépség koldusa — 300 példányban, 45 verssel. A hasonmás nyomtatvány most éppen tízszeres példányszámban örvendeztet meg a könyvtárak gyűjtőit.

Sz. S. I.

József Attila

Szeged alatt*

Fogadja Espersit János dr. szeretettel

Tiszánk, ifjú folyónk, a nyári estén
Halkan susogja régi bánatunk.
A Nap búcsúzik. Tört örömré festvén
A messzít; és az Éjfa rám borul.

Reám borul s arcom simítja lágyan.
Hús lombja, rajta nem terem virág.
De béborítia csöndbe síri ágyam.
Ha majd lefekszem, én is — bús diák.

Öreg, borús vers kél borongva bennem.
Rokon hang zendül vissza rá szívemben.
— Miért is kell búmat rímbe önteni?

Lelkemben most halk remegés fut át:
Szeretném szépen felköszönteni
Magányos, árva, bús Juhász Gyulát.

Fiatal életek indulója

Apánk mindig robotoltak.
Hogy lenne enni kevés kenyérünk.
Bús kedvvel, daccal, de dologban voltak.
Az isten se törődött velünk.

De fölöttünk már valahára.
Kik nem tudjuk, mi az vigan élni.
És mostan vashittel, jó bátorsággal
Sorsunk akarjuk fölcsereálni.

Tudjuk, apánkkal gyávák voltunk.
Nem volt jogunk se, csak igazságunk.
Most nincs, ki megállhat az élet-uton
De, ha akad, nyakára hágnak.

Mi vagyunk az élet-fiai.
A küzdelemre fölment daliák.
Megmozdulunk, hejh, összeroppan akkor
Alattunk ez a régi világ!

* Az itt közölt két József Attila-vers is a Szépség koldusában jelent meg

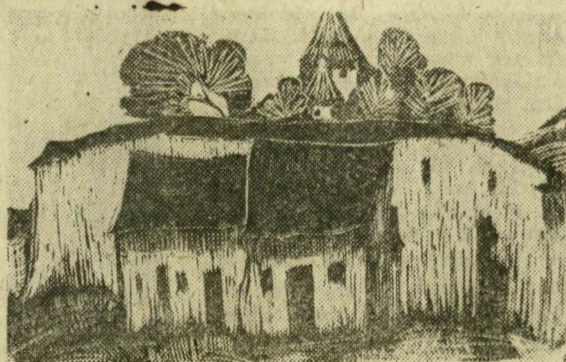
Jacques Prévert

Felvonulás

Egy tizenéves aggastyán a gyászbaborult zsebórával

- Egy kerekasztal-leolvasó a gázóra lovagjaival
- A gumi-professzor a filozófia-ragasztóval
- Egy lélekszedgető a csikkbüvarral
- Egy palackpostás a kürtőlő dugaszolokkal
- A kenderjárók a tengertilókkal
- A kötélvadász és a skalptáncosnő
- A kávékobra és a pápaszemes daráló
- Az agyafúrt fogász és a fogafúrt jogász
- Az ellenkőszőrű és a borotva-tengernagy
- A kassza-szűz az Oléans-i fúróval
- Egy címzetes elefánt a cirkuszi kanonokkal
- Az akasztófa-szerző egy keresztretjényvirággal
- A faszított huszár a halálfejes pulykával
- A tajték-marsall a megrokkant csibukkal
- A kéménybillegető a barázdaseprőkkel
- Egy duplacsövű menyecske a pirosposzsgás Lancasterrel
- Egy mérlegképes huligán a hétróbás könyvelővel
- Egy tűzoltó-emlős a kaacsacsőrű fecskendővel
- A szamotrákei csősz és a temető Győzelem
- Egy keszonutás és a potyamunkás
- Egy bengáli nővérke Szent Vince tigrisével
- Egy frakkos csecsemő a pisis órgróffal
- Egy prosztata tag az Akadémia-tútenegessel
- Az üvöltő ellenőr az autóbusz-dervisekkel
- Egy bolvgóközi polip a mélytengeri üstökossal
- Egy népecsalád-mozdony a teher-abával
- A Szent Ilona-i hal egy majonézis Napóleonnal
- És az osztrigák generálisa a jezsuita-nyitóval

Tamkó Sirató Károly fordítása

HADNAGY CSABA RAJZAI